

методичної науки минулого, та, як результат, позитивно інтерпретувати минулі надбання та використати їх у сучасній практиці.

Зауважимо, що дисципліна «Французька мова» уперше з'являється у шкільних навчальних програмах та планах у 1868 році. Учні мали можливість її вивчати лише у жіночих, реальних школах та гімназіях галицьких міст. Нагадаємо, що відповідно до історико-політичної ситуації Галичина досліджуваного періоду належала Австро-Угорщині; основною крайовою мовою була польська, якою видавали державні документи, навчальні програми, плани, шкільні звіти. Важливо підкреслити, що вивчення мов у школі у Галичині обраного хронологічного періоду мало особливе місце, та мовна освіта краю була досить розвиненою. У школі учні вивчали німецьку мову як іноземну, крайову мову (польську), другу крайову мову (русинську), а також класичні мови – латину та старогрецьку.

Галичина обраного періоду, будучи частиною Австро-Угорських земель, була частиною Європи, що не могло не позначитися на її освітніх процесах. У Європі досліджуваного періоду панівним був граматико-перекладний метод навчання іноземних мов. Основними постулатами цього методу була перевага важливості писемного мовлення (що вважалося «справжньою мовою») над усним; важливість процесів логічного мислення, якими було передбачено вивчення напам'ять правил граматики та лексики і як результат, утворення речень із вивченими мовними одиницями. Не менш важливим видом роботи був переклад з рідної мови на французьку та навпаки, а також механічне заучування речень або текстів. Відзначимо, що протягом вказаного хронологічного періоду педагоги послуговувалися також текстуально-перекладним методом (лексико-перекладним, аналітично-перекладним), який базувався на вивченні автентичних писемних зразків французької мови, вивченні граматики через контекст, перекладі.

Ретельно дослідивши та проаналізувавши віднайдені навчальні плани, шкільні звіти та підручники з французької мови, якими користувалися у Галичині у період з 1867 по 1890 роки робимо висновок, що навчання провадилося засобами граматико-перекладного та текстуально-перекладного методів. Про це свідчить наявність великої кількості перекладних форм роботи, перевага письмових вправ над усними, самодиктанти. Важливою рисою цього методу також є наявність пояснень граматики рідною мовою учнів. У деяких підручниках учням також було запропоновано два однакових тексти – один польською, інший – французькою для опрацювання та згодом перекладу. Припускаємо, що основним продуктивним видом діяльності було саме письмо, оскільки у навчальних планах зустрічається багато вказівок саме щодо письмових видів діяльності – класні та домашні письмові завдання, самодиктанти, вправи для письмового перекладу, письмові граматичні вправи та ін.

Перспективи подальших досліджень полягають у аналізі та описі навчання французької мови у Галичині засобами прямого та мішаного методів, які мали місце після 1890 року.

Каізер І.Ю.

ШЕВЧЕНКОЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СТЕЛІАНА ГРУЯ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Буковинський державний медичний університет*

Стеліан Груя (Яцентюк) – румунський письменник, літературознавець, перекладач, професор факультету іноземних мов та літератур Бухарестського університету.

Як доктор української філології, Стеліан Груя активно виступав із літературознавчими та літературно-критичними статтями. Особливо це стосується його шевченкознавчих студій. Творчості українського класика присвятив докторську дисертацію «Тарас Шевченко - поет-романтик» (1973), а також низку статей «Містерія «Великий льох» (1989), «Пиха тиранів і лагідний Бог» (1991), «Пристрасть і міражі» (1992), «Творець української національної доктрини» (1995), які склали основу книги «Молитва і прокляття:

Критичне дослідження» (1995). Ці праці, писані в умовах комуністичного диктату, відзначаються сміливим трактуванням «Кобзаря», особливо поеми «Великий льох».

С. Груя оцінював діяльність і творчість Шевченка, а з ними й історичну місію Румунії та України, з погляду європейських культурних цінностей. Дослідник часто трактував пророчі слова Кобзаря про «братолубіє» і «єдиномисліє», на основі чого постає велика сім'я народів світу, об'єднана тезою про загальнокультурні цінності. Крім того, він вдається в історичне минуле, щоби підтвердити, що їх у давнину виборювали два сусідні народи.

У національно-патріотичній площині С. Груя розглядає поеми Т. Шевченка «Іван Підкова» та «Гайдамаки» (особливо пісню кобзаря Волоха), а звідси робить важливий висновок про «найпотрясаючі» і «найактуальніші спонуки» до взаємоторчих стосунків між двома сусідніми народами. А коли російський царизм розділив на куски Волощину, піддавши Бессарабію немилосердному національному й соціальному гніту, знову Шевченко з обуренням вигукнув: «Од молдованина до фінна / На всіх язиках все мовчить, / Бо благоденствує!». Тому науковець закликав прислуховуватися до Кобзарєвого слова, бо воно, як ніколи, актуальне в наш час.

У своїх студіях С. Груя порушив одну з найважливіших проблем спадщини Шевченка – зв'язку із Біблією. На думку дослідника, поет часто використовує численні паралелі з Біблією, щоб до кінця довести місію пророка української нації. Зацікавлення Святим Письмом науковець пояснює не так глибокою релігійністю, як невтомним шуканням правди, яку Шевченко мріє побачити втіленою людською істотою, наділеною ореолом божества.

Цікавими спостереженнями позначене дослідження С. Груї про жанр балади у творчості Кобзаря, представлений, на думку славіста, не тільки «Причинною», «Утопленою», «Тополею», «Лілеєю», «Русалкою», а й такими творами, як «У Бога за дверима лежала сокира», «Перебендя», «Іван Підкова», «Гамалія», «Тарасова ніч». Науковець прагнув передусім показати новаторський характер згаданого жанру у творчості Т. Шевченка в порівнянні з попередниками поета. «Причинна», на його думку, побудована за зразком класичної опери, що починається увертюрою з чотирьох строф.

Заслуговують на увагу міркування вченого про спорідненість «Причинної» з народною піснею про чумаків, записаною М. Максимовичем у 1827 р., на що свого часу вказував історик літератури М. Петров.

Один з найбільших розділів своєї шевченкознавчої монографії С. Груя присвятив питанню гротеску, іронії та сарказму в поезії Кобзаря, вважаючи їх закономірними у літературних зразках поета-романтика.

Проаналізувавши увесь творчий доробок українського поета, румунський науковець робить висновок, що Шевченко, незважаючи на описані події, завжди уособлює сучасну йому Україну, її національне та духовне існування. Дослідник тлумачить художнє світобачення поета, довівши, що Шевченко – романтик.

Любіна Л.А.

ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПОДОЛАННЯ ЖИТТЄВИХ КРИЗ ОСОБИСТОСТІ

Кафедра психології та філософії

Буковинський державний медичний університет

Актуальність дослідження тематики життєвих криз особистості на певних етапах становлення та розвитку суспільства продиктована пошуком вирішення низки важливих завдань, серед яких найвагомішим є вирішення проблем збереження психічного та психологічного здоров'я особистості та формування до нього ціннісного ставлення з боку суспільства. В сучасних умовах періоду пандемії COVID-19 соціальне життя населення в нашій країні та світі зазнало вагомих змін, що позначилось на якості життя як окремих людей, так і суспільства загалом. Значно збільшилась кількість негативних впливів на людину, які вона не завжди спроможна опанувати, конструктивно на них відреагувати або адаптуватися до них.